

Mihalovits János: *Esztergom*, 1962

Mihalovits János: *Udvarrészlet*, 1945 (Soproni Múzeum)

R. F.

MIHALOVITS JÁNOS 1894–1968

Beteg szíve az utolsó lépcsőn dobbant utolsót: 55 éves találkozásra utazott Esztergomba, és lassan bandukolva tette meg az utat a hosszú lépcsősoron. Ott érte a halál néhány volt osztálytársa és hűséges hitvesének karjaiban. Esztergomból indult el, és ott ért véget a lobogó, lelkesedő, a szépért és jóért rajongó, a szegényekért küzdő életútja.

Heten voltak testvérek, amikor édesapjuk örökre itt hagyta őket. János volt a legidősebb. Az özvegy Jánost szerette volna a Képzőművészeti Főiskolára küldeni, de erre már nem tellett anyagi erejéből. Pedig a fiúból művészt kell faragni. Habermán János, az egykori rajztanár szerzett neki tanítványokat és ösztökölte: vegyen részt pályázatokon, hiszen így is segítheti övéit. Negyedikes realista volt, amikor az egyik esztergomi divatruház jeligés reklámpályázatot hirdetett. Mihalovits János is pályázott. A meglepetés ezután következett: az eredményhirdetéskor kiderült, hogy Mihalovits János, a kisdíák legyőzte tanárát, aki szintén részt vett a pályázaton. Egy évvel az első világháború kitörése előtt szerezte meg tanítói oklevelét.

A Pest megyei Boldog községben kezdte pedagógiai pályafutását. Nem sokáig taníthatta az apró falu kicsinyeit: kitért a világháború, behívták katonának. A szegény szülők szegény gyermeke örömmel fogadta 1919-et. Boldogon mondott ünnepi beszédet a Tanácsköztársaság megalakulásakor. Drágán fizetett meg érte: két évvel később a Pest vidéki törvényszék Keresztessy-féle ötöstanácsa 6 hónapi börtönre ítélte. Baloldali barátai segítették álláshoz jutni, majd 1924-ben Sopronba került. A múlt azonban később is kísértett: a második világháború küszöbén újra elővették a régi ügyét. Először rendfokozatától fosztották meg, majd a sárvári katonai internálótáborba vonultatták. Mihalovits János, a melegszívű pedagógus nem vezetett naplót, de feljegyzései között találtam egy kis cédulát: 1687 tanuló név szerint nyilvántartott, kilenc év névsora azonban hiányzik. Az egyes osztályok létszáma

Mihalovits János: Szent György u. 3. udvara, 1945 (Soproni Múzeum)

mellett, bekarikázva mindenütt egy szám: ennyi tanuló járt rajztanfolyamra. Gyermekkori szenvedélye, a rajzolás végigkísérte egész életét.

A harmincas években figyeltek fel rá először. Ezt követően szinte minden soproni – de sok más megyében is rendezett – tárlaton ott voltak a képei. Egy 1935-ben megjelent soproni újságméltatás így ír Mihalovitsról: „A végtelen könnyedség, a friss impressziók művésze. Finom művészlelke minden meglátásra rezonál, amiről csak így nyilatkozhatunk: bámulatosan izmosodó őstehetség.” (Sopronvármegye, 1935. okt. 20.) Két évvel később a Soproni Képzőművészeti Kör jubiláris tárlatáról így írnak: „Mihalovits János nagy tehetségű, erős ösztönű festő. Művészi felfogása önmagából sarjadt. Lelke kohójában alkotja meg képeit. Nemcsak fest, de terem is egyúttal.” (Soproni Hírlap, 1937. szept. 22.) Az első dunántúli képzőművészeti kiállítást

1936-ban rendezték meg Szombathelyen. A *Vasvármegye* szerint a soproni festők közül kiemelkedik Mihalovits: *Báméskodók* és *Felhők a Duna felett* című képeivel. Hamarosan a Műcsarnokban is láthatók a Mihalovits-képek.

A felszabadulás után szomorúan tekint körül a romos Sopron utcáin. Ceruzája és ecsetje megőrkítette a háború pusztításait, de ugyanakkor felfigyelt minden újra. Ceruzájával a kezében „látta” a romok eltakarítását, az újjáépülést. Az *Új Sopron* 1946-ban így emlékezik meg rajzairól: „A romok mintha emberi fájdalmat tükröznének.” Ugyanez év szeptember 27-én a *Soproni Újság* így emlékezik Mihalovitsról: „Képei, különösen újszerű rajzai meglepést keltenek a kiállításon.” A *Soproni Útikalauz* 1960. évi kiadása a *Képzőművészet* címszó alatt ezeket írja: „Mihalovits János a soproni erdők, vizek és terek festőlírikusa”.

Hány képet alkotott Mihalovits János? Nehéz lenne számbavenni. Nemrégén valaki említette, hogy Galyatetőn üdült és legnagyobb öröme az egyik szobában Mihalovits-képet látott. A megye, a város és más városok is szívesen vásároltak Mihalovits-képeket. Ott függenek valahol, valamelyik irodában, teremben vagy éppen egy lakásban.

Az ecset örökre kihullott a kezéből, azon a tikkasztó nyári napon, szülővárosának köveire. A poéta-lelkű, daloskedvű művész és jóbarát nincs többé. Kedvenc nótája, az *Esküszik a cigányvajda lánya* sem csendül fel többé érces tenorján. Képei, rajzai emlékeztetnek, tanítványainak sokasága pedig emlékezik Mihalovits Jánosra.

(Soproni Szemle, 1969(1)89–91.)

Mihalovits János: *A sportpálya környéke*, 1945 (Soproni Múzeum)